

Reform

2/2012

**PRESIDENTVALGET:
OBAMA VS ROMNEY**

Utgitt av Høyres Studenterforening i Bergen

En ny helt?

TEKST: ANETTE POLLEN / REDAKTØR

20. januar 2009 var jeg en av 17 flotte folk fra Hordaland Unge Høyre som stod foran det Hvite Hus og så innsettelsen av Obama.

Stemningen vi opplevde er vanskelig å beskrive. Det endret seg fra buing for Bush, til jubel og heiarop når Obama overtok mikrofonen. Rett ved siden av oss var det en mann som fridde til sin fremtidige kone, og foreldrene lærte barna sine forskjellen på den slemme og den snille. I gatene satt folk å solgte t-skjorter, kopper, klistremerker, luer, capser og alt annet tenkelig stæsj med Obama-motiv på: det var helt tydelig

at det amerikanske folket var svært positivt innstilt til sin nye helt.

Det er tid for en ny valgkamp, og et nytt valg som i stor grad vil prege høstens nyhetsbilde. Helsereformen og den amerikanske økonomien er noen av temaene som gjør at Obama er mindre populær enn i 2009. Er han fortsatt helten, eller vil amerikanerne ha en ny helt? Det er spådd en tett kamp mellom de to presidentkandidatene.

Reform ønsker å supplere valgstoffet du finner i norske aviser, med mer nyanser, og

større bredde. I denne utgaven er store deler av plassen viet til presidentvalget. Vi er stolte av å kunne presentere en blanding av introduksjonstekster og dybdebidrag, og har flere kjente bidragsyttere med på laget.

USA-eksperten Jan Arild Snoen har skrevet en egen valganalyse til oss, og Ine Marie Eriksen Søreide har skrevet om hvilken betydning valget har for oss nordmenn. Les og lær!

Avslutningsvis vil jeg takke for et flott år som redaktør for Reform, det har vært en lærerik opplevelse med dyktige folk i redaksjonen.

FOTO: PRIVAT, FRA INNSETTELSEN I 20/01/09 SAMT AVISFORSIDER FRA 21/01/09

Nytt studieår og nye muligheter!

TEKST: KRISTINA SMEDSVIG / LEDER AV HØYRES STUDENTERFORENING I BERGEN

Kjære leser av Reform, enten du er fersk student i byen eller om du er aktiv medlem av foreningen ønsker jeg deg velkommen til(bake) på Universitetet og lykke til med et nytt semester. Nyt studietiden i Bergen, utnytt det havet med muligheter du har framfor deg. Også håper jeg du ønsker å bruke en del av tiden din til å engasjere deg i den beste politiske studentforeningen du kan finne på høyden, nemlig Høyres Studenterforening.

Høyres Studenterforening i Bergen (HSFB), utgiver av dette tidsskriftet, er en åpen møteplass for alle studenter som deler

Høyres samfunnssyn. Ved å bli medlem av foreningen vil du bli invitert på en rekke debatter og foredrag med kjente politikere, akademikere og næringslivsledere, politiske verksted og sosiale arrangementer med m.m.

Å engasjere seg i vår forening vil gi deg muligheter til å påvirke politisk på flere nivåer, både på Universitetet, og opp mot Høyre på et regionalt og nasjonalt plan. Vi samarbeider tett med Blå liste i Studentparlamentet, Unge Høyre og Høyre. I tillegg har vi en representant som jobber fulltid i Studentparlamentet. I HSFB har vi rom

for alle høyresympatiserende individer, enten du har store politiske ambisjoner eller om du bare ønsker å ha en god diskusjon med likesinnede!

De siste årene har organisasjonen vokst kraftig og vi er stolte av vår posisjon som den mest aktive og synlige politiske foreningen på høyden. Men vi hviler ikke på laurbærene av den grunn. Høstens program begynner å falle på plass og flere kjente navn er allerede på plakaten. Det er et år til stortingsvalget og HSFB vil det kommende året jobbe aktivt for å sørge for et regjeringsskifte.

Etter to år i foreningen og et og et halvt år som leder, takker jeg også snart av som leder grunnet masterstudier i utlandet. Det er både med glede og vemodighet jeg nå overlater skuten til nye krefter. Det gleder meg fordi foreningen har så mange engasjerte mennesker som vil bringe foreningen til nye høyder, men det er også trist ettersom jeg legger bak meg en fantastisk tid med denne foreningen.

Jeg vil derfor avslutningsvis takke for den flotte tiden vi har hatt sammen, og ønske foreningen lykke til videre!

Redaktør: Anette Pollen
Redaksjon: Charlotte Spurkeland, Christian Bjerke og Eirik S. Hauge
Design: Anette Pollen

Forsidefoto: stock.xchng / Nicolas Raymond
Font: Calibri og Dingleberry Solid
Utgiver: Høyres Studenterforening i Bergen
Opplag: 2000

takk for støtte fra:

SIB Kulturstyret

Presidentvalg

TEKST: INE ERIKSEN SØREIDE (H) / LEDER AV UTENRIKS- OG FORSVARSKOMITEEN PÅ STORTINGET

Hele denne høsten vil vi se norske korrespondenter stå på valgkampmøter i Florida og Ohio for å formidle dramatikken i det amerikanske presidentvalget. Hva betyr valget for oss nordmenn?

Høstens valg ser ut til å kunne bli svært jevnt. President Barack Obamas gjenvalgssjanser holdes nede av fortsatte økonomiske problemer med dårlige arbeid-sledighetstall og lav vekst. Utfordreren Mitt Romney holder seg derfor nesten utelukkende til økonomiske spørsmål. Hans erfaring fra Bain Capital er en styrke når økonomien går så dårlig, men meningsmålingene viser at velgerne er skeptiske til hans formue. Personlig identifikasjon er selvsagt viktig i alle politiske sammenhenger, men i amerikanske presidentvalg er det uhyre viktig, og her har Mitt Romney et stort handikap.

POLARISERING

Denne valgkampen tegner til å kunne bli både bitter og dyr. Da utenriks- og forsvarskomiteen besøkte USA i høst var den sterke polariseringen i amerikansk politikk et av fenomenene vi var interessert i. og tilbakemeldingen var klar fra alle hold, både innen politikk, samfunns- og næringsliv: Polariseringen og den politiske "gridlock" som preger USA er fullstendig lammende. For norske politikere, som er vant til tverrpolitisk samarbeid og forhandlinger om store saker, er det uvant og skremmende å se et politisk system hvor kompromiss har blitt et skjellsord. Interessant nok er årets to motstandere et unntak

fra denne trenden. Barack Obama skapte seg et navn på demokratenes konvent i 2004 ved å appellere til amerikanernes patriotisme uansett parti. Som president har han utrettelig forsøkt å nå ut til opposisjonen i Kongressen, uten særlig hell. Mitt Romney var en svært moderat guvernør. Obamas viktigste politiske seier, den nå kontroversielle helsereformen, var i stor grad inspirert av Romneys helsereform i Massachusetts. Det vi har sett av valgkampen så langt tyder imidlertid ikke på at disse to moderate politikernes budskap vil være særlig forson-lige.

Det er ikke bare president amerikanerne skal velge i november. Siden valget i 2010, da republikanerne overtok kontrollen over representantenes hus, har Kongressen hatt store problemer med å vedta budsjetter og lovgivning på flere områder. Hvordan Kongressen ser ut etter valget i november kan med andre ord bli like viktig for hvordan amerikansk politikk ser ut fremover som hvem som blir president. Det er imidlertid få som venter at samme parti vil kontrollere både Huset, Senatet og Det hvite hus etter valget.

UTENRIKSPOLITIKK

Den økonomiske situasjonen og den politiske debatten i verdens eneste supermakt

og vår nærmeste allierte er selvsagt av stor betydning. Men for oss europeere er det også særlig interessant å se på hvilken utenrikspolitikk de to kandidatene vil føre. Utenrikspolitikk spiller ofte ikke noen særlig rolle i amerikanske presidentvalgkamper, og ses ofte på som en distraksjon av valgkampapparatene.

Obama-administrasjonen prøver imidlertid å markedsføre sine utenrikspolitiske suksesser, blant annet en vellykket intervensjon i Libya og en aggressiv kampanje for å ta livet av terrorister i områder som Pakistan og Jemen. Visepresident Joe Biden sa det slik: "Bin Laden er død – Detroit lever!" da han skulle oppsummere administrasjonens første periode.

Mangelen på interesse for utenrikspolitikk i valgkampen gjør det vanskelig å spå om hvilken politikk kandidatene vil følge. Det lille de sier er heller ikke alltid en god pekepinn på hva de faktisk vil gjøre – se bare på George W. Bush, som i valgkampen i 2000 uttalte at han var enig i utenrikspolitikken Bill Clinton hadde ført. Vi kan likevel gå ut fra at Obama ønsker å fortsette sin "pivot" mot øst, med økt vekt på militært og økonomisk samarbeid med asiatiske land og Australia. Romney varsler at han vil legge mer vekt på USAs

tradisjonelle allierte i Europa og Israel. Iran er et tema som opptar begge kandidatene, men der Obama vektlegger sanksjoner og forhandlinger med det iranske regimet, truer Romney tydelig med militære maktmidler.

HOPE AND CHANGE FIRE ÅR ETTER

Barack Obamas seier gjorde stort inntrykk på meg. Å ha vært tilstede og hørt Obamas taler, både under FNs generalforsamling og under Nobelforedraget, var opplevelser. Til tross for at Høyre har et godt samarbeid med det republikanske partiet gjennom den internasjonale sammenslutningen for konservative partier, var jeg blant de mange som ble imponert over Obamas valgkamp og banebrytende seier.

Både den økonomiske situasjonen, en splittet kongress og en stadig mer polarisert befolkning gjør det svært usikkert om han vil få fire nye år som president. Det er ikke rart nordmenn og norske medier følger valget med argusøyne. 2012 vil føre til store endringer i verdenssamfunnet, med ny president i Frankrike, presidentskifte i Russland og ny ledelse i kommunistpartiet i Kina. Om også verdens eneste supermakt bytter president får vi vite 6. november.

TEKST: EIRIK STENBY HAUGE / POLITISK NESTLEDER HSFB

Valget på 1-2-3

Det amerikanske valget kan virke uoversiktlig, og en unyansert mediedekning i Norge gjør det vanskelig å få overblikk om hva valget egentlig handler om. Reform gir deg introduksjonen du trenger for å lese vår valganalyse, og for å følge valget videre fremover.

REPubLIKANERNES KANDIDATER

I løpet av våren har det vært primærvalg i det republikanske partiet, for å avgjøre hvem som skal være partiets presidentkandidat. Til tider var primærvalget jevnere enn mange hadde forventet, blant annet fordi sosialkonservative Rick Santorum greide å mobilisere godt i februar og mars. I april måtte Santorum gi opp sin kampanje etter å ha tapt Wisconsin.

Libertarianeren Ron Paul, som blant annet har utmerket seg ved å være tilhenger av en isolasjonistisk utenrikspolitisk linje, der både ikke-intervensjon og amerikansk utmelding av FN og NATO er viktige standpunkt, hadde en trofast fanskare. Han hentet jevnt med delegater gjennom primærvalgene, men var aldri i nærheten av å vinne den republikanske nominasjonen. Likevel greide han å belyse enkelte politiske

saker fra en annen vinkling enn det som tradisjonelt har dominert i det republikanske partiet.

Newt Gingrich trappet ned sin kampanje etter flere nederlag i mars og april.

Nå er det forhåndsfavoritten Mitt Romney som ser ut til å bli republikanernes presidentkandidat, dette vedtas endelig på republikanernes utnevningssammenheng i slutten av august.

HØSTENS VALG

Presidentvalget finner sted tirsdag 6. november og avgjøres ved flertallsvalg i USAs 50 stater, samt Washington DC. Den kandidaten som får flertall i en stat, vinner alle valgmennene i den gitte staten. Antallet valgmenn fra en stat tilsvarer summen av antallet representanter staten har i Kongressen. Washington DC, som ikke har representanter i Kongressen,

er tildelt tre valgmenn i presidentvalget. Totalt er det dermed 538 valgmenn, og man må minimum vinne 270 valgmenn for å skaffe seg det nødvendige flertallet for å vinne presidentvalget.

FLERTALLSVALG

Ordningen med flertallsvalg i enkeltstater blir kritisert for å gjøre utfallet av valget i vippestater avgjørende for hele presidentvalget. Således får innbyggerne i disse statene større innflytelse på presidentvalget.

Andre mener at dagens valgordning er en viktig del av føderalismen i USA, og strengt nødvendig for å sikre de mindre statene tilstrekkelig innflytelse. Videre mener de at en alternativ modell med et nasjonalt flertallsvalg, ville ha gitt de folkerike byene for stor betydning i presidentvalget.

De to statene Maine og

Nebraska

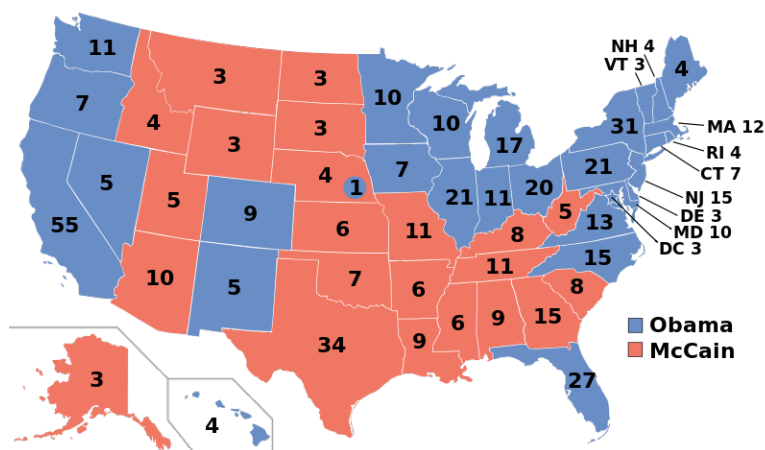
har i dag en alternativ modell til flertallsvalg på statsnivå. I disse statene får presidentkandidatene en valg-mann for hvert valgdistrikt til Kongressen de oppnår flertall i. Dessuten får kandidaten som oppnår flertall i hele staten to ekstra valgmenn. En slik modell blir således en slags hybrid mellom flertallsvalg og forholdstallsvalg, og modellen muliggjør at et parti kan oppnå valgmenn til tross for at det ikke får flertall i hele staten.

KONGRESSEN

Foruten selve presidentvalget skal man også velge Representantenes hus og en tredjedel av senatet. Representantenes hus og Sena-tet utgjør sammen Kongressen.

Representantenes hus har en valgperiode på to år, mens sena-torer har valgperiode på 6 år. Valgperiodene i senatet er innordnet slik at en tredjedel er

USAs Presidenter

Illustrasjon av resultatet i presidentvalget i 2008, kilde Wikipedia.

på valg annet hvert år. Det er svært viktig for den nyvalgte eller gjenvalgte presidenten å ha kontroll over Kongressen for å sikre seg mulighet til å utøve sin politikk i størst mulig grad.

Da Obama ble valgt i 2008 fikk han et solid flertall i begge kamre, og derfor har han hatt stor mulighet for å utøve politikk. Flertallet var blant annet nødvendig for å innføre helsereformen.

I det amerikanske senatet kreves det 60 stemmer for å avslutte en debatt og gå til avstemming. Dermed kan opposisjonspartiet, gitt at det har flere enn 40 senatorer, bruke såkalt filibustertaktikk der man forlenger debatten, for å forhindre votering over forslag man vil tape. Enkelte vil påstå at filibustertaktikken er et hinder for effektiv styring av landet, noe som kom til uttrykk i 2011 da det var fare

for økonomisk krise i USA, dersom Kongressen ikke hadde fått til å øke gjeldstaket. På den andre siden åpner dette for at mindretallets meninger blir hørt, og man blir nødt til å inngå kompromisser som ligger mer inn mot det politiske sentrum.

VIPPESTATER

Vippestater er stater der valgene ofte er jevne mellom de to partiene. Derfor bruker presidentkandidatene både mer tid og penger på disse statene, for å sikre seg det nødvendige flertallet slik at de får alle valgmennene fra denne staten. Noen viktige vippestater er Florida (avgjorde 2000-valget), Ohio (avgjorde 2004-valget), Virginia og Pennsylvania. Dette er folkerike stater som gir vinneren mange valgmenn. Utfallet av valgene i vippestatene vil til syvende og sist være det som avgjør hvem som blir USAs neste president.

1. George Washington (1789 - 1797)
2. John Adams (1797 - 1801)
3. Thomas Jefferson (1801 - 1809)
4. James Madison (1809 - 1817)
5. James Monroe (1817 - 1825)
6. John Quincy Adams (1825 - 1829)
7. Andrew Jackson (1829 - 1837)
8. Martin Van Buren (1837 - 1841)
9. William Henry Harrison (1841 - 1841)
10. John Tyler (1841 - 1845)
11. James K. Polk (1845 - 1849)
12. Zachary Taylor (1849 - 1850)
13. Millard Fillmore (1850 - 1853)
14. Franklin Pierce (1853 - 1857)
15. James Buchanan (1857 - 1861)
16. Abraham Lincoln (1861 - 1865)
17. Andrew Johnson (1865 - 1869)
18. Ulysses S. Grant (1869 - 1877)
19. Rutherford B. Hayes (1877 - 1881)
20. James Garfield (1881 - 1881)
21. Chester Arthur (1881 - 1885)
22. Grover Cleveland (1885 - 1889)
23. Benjamin Harrison (1889 - 1893)
24. Grover Cleveland (1893 - 1897)
25. William McKinley (1897 - 1901)
26. Theodore Roosevelt (1901 - 1909)
27. William Howard Taft (1909 - 1913)
28. Woodrow Wilson (1913 - 1921)
29. Warren G. Harding (1921 - 1923)
30. Calvin Coolidge (1923 - 1929)
31. Herbert Hoover (1929 - 1933)
32. Franklin D. Roosevelt (1933 - 1945)
33. Harry S. Truman (1945 - 1953)
34. Dwight D. Eisenhower (1953 - 1961)
35. John F. Kennedy (1961 - 1963)
36. Lyndon B. Johnson (1963 - 1969)
37. Richard Nixon (1969 - 1974)
38. Gerald R. Ford (1974 - 1977)
39. James Earl Carter (1977 - 1981)
40. Ronald Reagan (1981 - 1989)
41. George H. W. Bush (1989 - 1993)
42. William Clinton (1993 - 2001)
43. George W. Bush (2001 - 2009)
44. Barack Obama (2009 -)

FOTO: Obama / The White House
"The most important meeting of the day"

FOTO: GAGE SKIDMORE

Det gode mot det onde?

TEKST: GEORGE GOODING / STYRELEDER AV MONTICELLO SOCIETY & MEDIEKRITIKER

Skal du forstå valgkampen mellom Mitt Romney og Barack Obama må du lese noe annet enn dekningen i norske medier. I november avla medieviter Mats Silberg en unik masteroppgave som undersøkte den norske dekningen av den siste uken til hvert presidentvalg siden 1992.

– Det er et faktum at norsk presse dekker amerikanske valg på norske premisser, med stereotypene og skjevhetene dette innebærer, er blant konklusjonene til Silberg. Hva er grunnen til at det skjer? Silberg bekrefter en grunnleggende årsak: norske medier skaperen endimensjonal karikatur av Republikaneren.

Mellom 1992 og 2008 har den republikanske kandidaten fått monomant 20-35 % negativ omtale; demokratene har fått mellom 6 % (Obama) til 22 % (Clinton i 1996). Positiv omtale har variert fra 21 til 40 % for demokratene; republikanerne har aldri fått mer enn 11 %. Norske aviser er dynamiske og positive i sin omtale av demokratene og statisk negative til republikanerne.

En kan forvente at norske journalister, som oftest uten fordypning i USA, måler

amerikansk politikk med en norsk målestokk. Et tabloid fokus kombinert med overbruk av karikaturer de kjenner fra popkultur gjør at ting lett går utover det konservative USA. Fremfor å hente fra mangfoldet av amerikanske nyhetskilder, holder norsk presse seg unna alt som lukter Republikaner.

Man kan derfor forstå hvorfor norske journalister dekker amerikanske valg på en skjev måte. For å være effektive i sitt arbeid tas noen snarveier; stereotyper, europa-vendte kilder og amerikansk politikk gjennom en norsk tilnærming gjør det lettere. Likevel er det tegn til at det ligger noe mer i forskjellsbehandlingen enn en uskyldig og lettvinnt ignoranse.

Alle de fremste republikanske presidentkandidatene var imot homofilt ekteskap, noe norske medier fremhevet hyppig. Flere ganger tidligere i år fikk kandidater som Michele Bachmann og Rick Santorum stempelet "homohater" og "homofob", betegnelser norsk presse ikke har brukt om andre politikere overhodet. Men hva syns selveste presidenten om homofilt ekteskap?

Helt siden Obama ble president har hans uttalte holdning imot

homofilt ekteskap vært en slags åpen hemmelighet i norsk presse. Missekandidat Carrie Prejean og andre obskure amerikanere ble eksponert for deres holdninger om homoekteskap, men ikke selveste presidenten. Først i midten av mai i år da Obama endret mening til det samme som nordmenn flest, ble norsk presse nødt til å melde at han hadde inntil da vært imot det.

I januar gikk NTB raskt ut med en sak om at Santorum hadde sagt at Polen var en trussel mot USA, en pinlig utenrikspolitisk flause. Alle de store norske nyhetskildene viderepubliserte saken. Det viste seg at Santorum hadde blitt feilsitert og NTB måtte på sjeldent vis trekke tilbake hele saken. Ingen i norsk presse hadde sjekket om det stemte.

Mitt Romneys kampanje feilstavet hjemlandets navn "America" i en valgkamp-relatert mobilapp – norske medier var rett på saken, til tross for at det var laber interesse for dette i USA. Voldsom interesse var det derimot for en flause Obama sto for i midten av juni der han uttalte at privatsektoren av økonomien "klarar seg fint". Interessen for dette hoppet ikke over Atlanterhavet til Norge.

NTB skrev en egen sak om talen der Obama leverte flausen – men nevnte ikke selve flausen før tre dager senere i en oppsamlingssak der Obama fikk plass til å glatte over den. Blant avisene som publiserte NTBs feilaktige Santorum-sak var det nesten ingen som dekket Obamas flause, selv om den i USA ble omtalt som Obamas største feil i valgkampen hittil.

Med disse eksemplene, og det finnes mange fler, er det vanskelig å konkludere med at norsk presse kun opptre slik fordi de ikke forstår det konservative USA og ser på amerikansk politikk gjennom norske øyner. Den vanlige "too-good-to-check"-impulsen melder seg kun når konservative amerikanere er skadelidende.

Det er naturlig for nordmenn flest å kjenne seg mer igjen i Demokratene, men akkurat derfor vil en nøktern fremstilling av partiene fremdeles ende med at nordmenn liker Demokratene best. Karikaturen av George W. Bush er av en mann som deler opp verden mellom de onde og de gode – er norsk presse nødt til å gjøre det samme med amerikanerne?

Obama vs Romney

TEKST: JAN ARILD SNOEN / KOMMENTATOR I MINERVA

DET HANDLER OM ØKONOMIEN

Det har lenge vært opplest og vedtatt at den økonomiske utviklingen vil avgjøre det amerikanske presidentvalget 6. november. Alle meningsmålinger viser at dette er det dominerende spørsmålet.

Og kontrastene mellom de to partiene er ganske klare. Obama stoler på en mer aktiv stat, og ønsker mer keynesiansk stimuleringspolitikk. Han vil bruke enda mer offentlige penger, for å si det enkelt. Republikanerne sverger til mer marked og lavere offentlige utgifter. Dette er en klassisk høyre-venstre-konflikt, som vi kjenner igjen fra den europeiske debatten om veien ut av krisen.

Heller ikke i USA har noen av alternativene en realistisk plan for å skape langsiktig

budsjettbalanse. Utgiftene er allerede uvanlig høye. Demokratenes forslag om å øke dem enda mer kan ikke finansieres. Skatteinntektene er uvanlig lave. Republikanernes forslag om å kutte dem ytterligere kan ikke finansieres og forutsetter at lettelsene utløser urealistisk høy økonomisk vekst.

Men det er ikke først og fremst hva de mener om disse to alternativene som vil avgjøre for mange velgere i midten, men noe langt mer banalt: Har de det bedre enn for fire år siden, tror de at de vil få det bedre, og hvem er det som har skylda for at ting er som de er? Folke-avstemning eller klassekamp.

Mitt Romney vil gjøre valget til en folkeavstemning over Obamas (manglende) resultater, og er tilbakeholden

med å kjøre frem noe veldig tydelig eget program, utover retningen nevnt ovenfor og sine personlige egenskaper som en god manager, ekspert på snuoperasjoner.

Barack Obama vil fortsette å peke på at ting tar tid, og skyld på problemene han arvet. Fremdeles er det et flertall av velgerne som legger mer skyld på Bush-administrasjonen enn på ham, men etter snart fire år kommer Obama ikke unna å bli bedømt på resultater.

Hans viktigste mottrekk er å gjøre valget til et spørsmål om fordeling og rettferdighet, slik Occupy-bevegelsen med blandet suksess forsøkte å mobilisere det amerikanske folket. Da handler det først og fremst om to ting: Den ene er Romneys rikdom, hans bakgrunn i Bain Capital, og påstander om at han har bidratt

til å sende amerikanske jobber utenlands og forsøker å snike seg unna å betale den skatten han burde betale.

Den andre er nettopp skatt, der Obama vil beholde det lave skattenivået som han arvet etter Bush for middelklassen, men øke det igjen for de som tjener over 250.000 dollar. Romney på sin side vil kutte videre for alle grupper, og kutte betydelig i USAs uvanlig høye bedriftsbeskatning.

Meningsmålingene spriker på dette området. Amerikanerne er ikke så opptatt av omfordeling som europeerne, selv om USA faktisk har en av Vestens mest omfordelende skattesystemer, ifølge OECD. Men finanskrisen har bidratt til å gjøre rikdom mindre legitim enn før, og gjort at Obamas budskap om at de rike bør betale mer av regningen, selv

om de altså allerede betaler uvanlig mye av den, har appell. Romney på sin side kontrer med at man ikke kommer seg ut av krisen gjennom å straffe dem som skal investere og skape arbeidsplasser, og påstår at demokratene bedriver "klassekamp". Også det argumentet vinner gjenklang.

VENTER PÅ OPPGANGEN

Valgforskere mener å kunne påvise at det er oppfatningen av økonomien i 3. kvartal som er avgjørende. Da fester det seg et inntrykk som valgkampinnspurten ikke lett kan endre. Og retningen er viktigere enn det absolutte nivået. Faller arbeidsledigheten fra 8,2% til 7,7% i løpet av noen måneder er det trolig gunstigere for presidenten enn om den hadde ligget flatt på 7,2%.

Analytikeren Nate Silver har laget en indeks som består av syv ulike økonomiske indikatorer. Jeg legger mest vekt på arbeidsledighetstallene, siden det slår direkte inn i hvordan folk flest føler seg. De får svært stor oppmerksomhet i media og er dermed også med på å sette tonen for hele samfunnet, også for dem som ikke rammes eller er redd for å rammes av arbeidsledighet. Reallønnsutviklingen, BNP vekst, aksjemarkedet, boligmarkedet og mye annet spiller også inn.

Dagens arbeidsledighet ligger akkurat på vippepunktet. Etter en jevn nedgang, har den nå flatet ut rundt 8,2%. Mange har moro av å peke på at ingen president siden Roosevelt er blitt gjenvolgt med arbeidsledighet over 7,2%. Det kan skje i år. Faller den noen tideler til, vinner Obama ganske sikkert. Romney har satset hele sin kampanje på misnøye med økonomien. Øker den bare et par-tre tideler, blir Romney klar favoritt.

Det er veldig lite Obama kan gjøre for å påvirke arbeidsledighetstallene og veksten de nærmeste månedene. Uansett tar tiltak

lang tid før de får effekt, og Kongressen sier plent nei til nye stimuleringspakker. Underskuddene er massive nok som de er, mener særlig republikanerne. Det kan tenkes at sentralbanksjef Bernanke kommer med nye kredittpolitisk tiltak, men det vil han i så fall bestemme på egen hånd, sammen med sentralbankens styre.

KJENTE UKJENTE

Valget i 2008 ble i realiteten avgjort ved at finanskrisen slo ut i full blomst midt i valgkampen. Den kom ikke helt overraskende, og faller derfor inn under det tidligere forsvarsminister Donald Rumsfeld kategoriserte som "kjente ukjente", altså noen usikkerhetsmomenter som vi er klar over finnes. I år består disse særlig av et finansielt sammenbrudd i Europa eller Kina (tjener Romney), krigshandlinger mellom Iran og Israel/USA (kan slå begge veier), og islamistiske terroraksjoner mot vestlige interesser (tjener normalt Obama).

I tillegg finnes "ukjente ukjente", altså ulike sjokk som pr. definisjon ikke er mulig å forutse, slik for eksempel terrorangrepene 9/11 var.

ANDRE VIKTIGE SAKER?

Republikanerne vil forsøke å mobilisere rundt motstand mot helsereformen. De har flertallet i folket med seg, og etter at Høyesterett ikke fant loven grunnlovsstridig, er valget i november helt avgjørende. Men effekten dempes av at Romney er dårlig plassert til å

stå i spissen for denne kampen, siden Obamas reformer ligner veldig på det han selv gjennomførte som guvernør i Massachusetts.

Begge partier vil appellere til sine kjernevelgere ved å fokusere på verdispørsmål. Obamas støtte til homofile ekteskap er et slikt forsøk, der han har flertallet i folket med seg. Noen republikanere har ikke innsett at de har tapt denne kampen, eller de vil konsentrere seg om en verdisak der de fremdeles har flertallet med seg, nemlig abort. Men den jevne amerikaner, og de fleste velgere i midten, er ikke veldig opptatt av slike spørsmål i år. De drukner i pengeproblemer.

VEIVALG

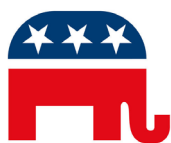
At økonomien vil avgjøre valget betyr imidlertid ikke at valget er uviktig på andre områder. Presidentens mulighet til å forandre retning er sterkt knyttet til utfallet av Kongressvalget. Det er større sjanser for at republikanerne vinner Senatet enn til at demokratene vinner tilbake Representantenes Hus. Helsereformen er allerede nevnt. Skal den avvikles, må republikanerne vinne alt, selv om de nok uansett vil forsøke å undergrave den ved å nekte å finansiere den.

Obama forsøkte å bruke ønsket om å stimulere økonomien til å finansiere store investeringer innen infrastruktur og fornybar energi. På det første området vil republikanerne måtte stole mer på privat finansiering.

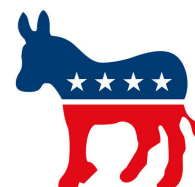
Energi- og klimafokuset vil endre seg kraftig. Amerikanerne har forblitt klimaskeptiske, men samtidig opptatt av forsyningsikkerhet. Det siste kunne brukes til å skape politisk oppslutning om satsing på energisparing og fornybar energi. Men her har den voldsomme økningen i utvinningen av olje og gass gjennom ny teknologi – fracking, flyttet det politiske landskapet. Forsyningsikkerhet er ikke lenger et argument for "grønnere" politikk. Republikanernes "drill, baby, drill" har økende støtte. Høyesterett stemmer vanligvis 5-4 i konservativ retning i økonomiske spørsmål, men ofte 5-4 i verdispørsmål. Anthony Kennedy er vanligvis vippestemmen, men ikke alltid, slik helsereformen var et eksempel på. Det kan godt tenkes at Kennedy eller den liberale Ruth Baden Ginsburg går av i løpet av neste periode. Da blir det viktig hvem som kontrollerer presidentembetet og Senatet.

En Romney-seier vil føre til en dreining i utenrikspolitikken mot et mer selvbevisst USA som i større grad går alene, mens Obama vil fortsette en mer forsiktig dialoglinje. I den republikanske leiren er det uenighet mellom realister – tenk Bush den eldre, og neokonservative – tenk Bush den yngre. Romney ser ut til å helle mest mot den første leiren, og amerikanere flest er lei av å være i krig. Derfor ligger det ikke an til store endringer her, med Iran som viktig unntak.

Gode tips på nettsider der du kan følge den videre utviklingen:

www.monticello.no
www.amerikanskpolitikk.no
www.realclearpolitics.com

fivethirtyeight.blogs.nytimes.com
polltracker.talkingpointsmemo.com

FOTO: ISTOCKPHOTO/ IVAN PROLE

HVA VIL DU SKRIVE OM? Reform søker redaksjonsmedlemmer og bidragsytere til utgaven som kommer våren 2013. I medlemsspalten kan du få din tekst på trykk, helt uavhengig av om du er ny i foreningen, eller en gammel travet. Politikk og aktualitet er nyttige stikkord når redaksjonen velger hvilke tekster som trykkes, men utover dette er temaet helt fritt. Send en mail til hsf.bergen@gmail.com for mer informasjon

En fullstendig feilslått boligpolitikk

TEKST: HANS KRISTIAN GJERSTAD / STUDERER ØKONOMI OG ADMINISTRASJON OG ER STYREMEDLEM I HSF

Den rødgrønne regjeringen fører en boligpolitikk som er direkte ungdomsfiendtlig. Gjennom stadig flere instanser og regelverk har de gjort det historisk vanskelig å skaffe egen bolig.

Takket være dagens regjering bygges det historisk lite boliger i Norge. Flott for alle 68-ere som sitter med sine nedbetalte boliger som bare øker i verdi. Håpløst for oss som skal inn på boligmarkedet for første gang. Det virkelig alvorlige er at dette er en planlagt og ønsket politikk. I løpet av de rødgrønnes tid har kravet til kommunal planlegging økt dramatisk. Dette toppet seg med Erik Solheims "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging". Gjennom denne instruksen til Fylkesmennene sørger den rødgrønne regjeringen for full statlig kontroll med boligbyggingen. Ikke en eneste bolig skal bygges uten at det er godkjent i minst fire regionale og kommunale planer. Da er det ikke rart at byråkratiet blir historisk omfattende og behandlingstiden særdeles lang. Byråkratiet stopper ikke

der. For de rødgrønne har også funnet ut at ethvert forsøk på fortgang hos fylkesmennene må knebles. Hele armadaen av direktorater og vesener er gitt frie tøyler til å komme med innsigelser. Blant dem kan vi nevne Vegvesenet, Mattilsynet, jernbaneverket, fylkeskommunen, kystverket, direktoratet for samfunnssikkerhet og så videre. I alt har 22 instanser innsigelsesrett. Og alle bruker rettene sine såpass godt at det gjerne forsinkes utbygginger med flere år. Noen som sa byråkrati?

Imidlertid er ikke de 22 instansene med innsigelsesrett nok for regjeringen. Dersom man skulle være så heldig å få godkjent en boligutbygging, så dukker plan- og bygningsloven opp. Det kommer stadig flere krav til universell utforming og miljøkrav, og de gjelder like mye i Alvdal som i Oslo. Kravene er lovpålagte og den lokale handlefriheten begrenses. Regjeringen bestemmer og boligprisene øker, ergo er det en ønsket og planlagt politikk. Samtidig som treg bolig-

bygging fører til at prisene i snitt har steget med 8 % per år de siste 20 årene (tall fra SSB), ønsker regjeringen å gjøre det vanskeligere å spare. Den klamrer seg til en maktsgrense for BSU-sparing som er overmoden for oppjustering. Øvrige poster på statsbudsjettet blir justert for inflasjon og prisvekst, men når det kommer til ungdoms spareincentiver, skal de åpenbart ikke følge prisutviklingen i samfunnet. Egenkapitalkravet for lån økes derimot med et enkelt pennestrøk fra 10 til 15%. I tillegg ønsket de rødgrønne at BSU-rentene skulle redusere ytelsene fra lånekassen. Det ser ut som Jens Stoltenberg og hans drabanter gjør absolutt alt de kan for å stoppe den oppvoksende generasjons forsøk på å skaffe seg bolig.

Denne kursen er et klart brudd med den sosiale boligpolitikken som har preget Norge i lang, lang tid. Man trenger ingen nobelpris i økonomi for å forstå at prisene presses opp av manglende tilbud. Og med dette tvinger de rødgrønne flere over i

leiemarkedet. Mange vil aldri kunne eie sin egen bolig, fordi prisene drives i været av dagens sosialistregjering. Etterspørselen vil bare tilta, det samme kan ikke sies om tilbudssiden. Og vinnerne i en slik situasjon er de pengesterke 68-erne og boligspekulanter. Taperne er de unge.

For å få til en kursendring er en ny regjering helt nødvendig. Vi trenger et reelt kommunalt selvstyre som har ansvar for arealdisponeringen i sin kommune. Tilbudssiden må stimuleres for å holde prisene nede, og boligsparing må gjøres attraktivt. I tillegg bør vi holde fast ved den gode norske selveiermodellen i boligmarkedet. Ikke for de utvalgte, men for alle som vil. Først da kan vi snakke om en fornuftig boligpolitikk i Norge.

De rødgrønne har vist gjennom snart 8 år at de ikke mestrer denne øvelsen. Neste høst er det på tide å gi dem avløsning, slik at vi kan få en politikk som ikke utestenger dagens unge fra boligmarkedet.

En begredelig arv

TEKST: YNGVE HØISETH / LÆRINGSMILJØ- OG VELFERDSANSVARLIG I STUDENTPARLAMENTET PÅ UIB

Etterslepet i vedlikehold av offentlig infrastruktur er anslått til enorme 816 milliarder kroner, hvilket tilsvarer nesten et helt norsk statsbudsjett. Dette kom frem i State of the Nation, en rapport fra Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF) som ble publisert i 2010. Foreningens gikk gjennom tilstanden til norsk offentlig infrastruktur. Områder som vei, jernbane, avløp og kommunale bygg ble undersøkt. En oppdatering fra i fjor viser at forfallet har økt. RIF og rapporten

Debatten om State of the Nation har stort sett dreid seg om etterslepets årsaker og konsekvenser. Lite har blitt sagt om rapportens troverdighet. Jeg vil derfor innlede med litt kildekritikk.

RIF er, etter eget utsagn, "en frittstående bransjeforening for kunnskapsbedrifter med virksomhet innenfor rådgivning, planlegging og prosjektleidelse i bygg- og anleggsektoren". Foreningens formål er "å sikre best mulige vilkår for RIF-medlemmene gjennom rammeopåvirkning, synliggjøring av bransjens kjernekompetanse og verdiskapning".

Dersom rapporten fører til mer vedlikehold av offentlig infrastruktur – altså større etterspørsel etter tjenestene RIFs medlemsbedrifter leverer – er det utvilsomt god "rammeopåvirkning". Liv Kari Hansteen, administrerende direktør i RIF, avviser imidlertid overfor E24 at State of the

Nation er et utspill for å skaffe medlemsbedriftene flere oppdrag: – Overhodet ikke, for oss er det jobber der uansett. Men den klattvise finansieringen og langsomme utbyggingen gavner ingen og det er ikke den beste bruken av midler. Vi må få slutt på ettårsfinansieringen.

Norge mangler ingeniører. Det er derfor ingen overraskelse at RIFs medlemmer har gode tider. Det er altså "jobber der uansett", men bare til dagens priser. Øker etterspørselen, kan leverandørene øke sine priser uten å få mindre å gjøre, med større fortjeneste som resultat.

Det er altså ikke nødvendigvis veldedighet som ligger bak. Betyr dette at vi ikke kan stole på rapporten? Sannsynligvis kan vi det, ettersom både data og metode er kvalitetssikret av eksterne aktører, deriblant NTNU og SINTEF. RIF har også et rykte å ta vare på. Ved å manipulere data eller overdrive estimer ville foreningen risikert dette ryktet. Rapporten er altså etter alt å dømme troverdig, men RIF kunne godt innrømmet at medlemsbedriftene har noe å tjene på økt etterspørsel etter tjenestene de leverer. Det ville styrket, snarere enn svekket, foreningens troverdighet.

VINNERE OG TAPERE

Det er ofte interessant å undersøke fordelingsvirknin-

gene av politiske prioriteringer. Dette dreier seg ganske enkelt om hvem som tjener og hvem som taper på beslutningen. Når en lar være å vedlikeholde infrastrukturen er fordelingsvirkningen klar; dagens voksne tjener mens de kommende generasjoner taper. Man lar altså sine barn og barnebarn plukke opp regningen. Det er høyst tvilsomt om dette kan forsvareres moralsk. Kan det forsvareres økonomisk?

DET NYE OG DET GAMLE

Svaret er et entydig nei. Man behøver ikke dra lenger enn til nærmeste barnehage for å finne noen som kan fortelle en at det er bedre å ta vare på det man allerede har enn å kjøpe nytt. Offentlig infrastruktur er intet unntak fra denne regelen. Allikevel bygger vi nytt operahus mens praktbygg som Nationaltheatret og Nasjonalgalleriet forfaller. Hvordan kan det ha seg?

RIF er ikke alene om å peke på finansieringsmodellen, men denne forklaringen sier ingenting om de underliggende årsakene. Hvorfor ble finansieringsmodellen valgt? En nærliggende forklaring er at det går kort tid mellom hvert valg. Politikerne velges for fire år av gangen, men tar beslutninger med stor betydning flere generasjoner frem i tid. Det er intet annet enn naturlig at politikere som forholder seg til en slik virkelighet foretar kortsiktige prioriteringer. Det

gir større politisk gevinst å avduke et flott nybygg enn å foreta usynlig vedlikehold. De som drar størst nytte av sistnevnte har tross alt ikke stemmerett. Kanskje er de ikke en gang født.

Betyr dette at de folkevalgte bør sitte lenger av gangen? Det er slett ikke sikkert. Et par år fra eller til har neppe de helt store konsekvensene for langsiktigheten i politikken som føres, men gjør at det tar enda lenger tid mellom hver gang velgerne får sagt sitt. Det vil altså innebære en svekkelse av demokratiet. Den beste løsningen er kanskje å bevisstgjøre velgerne, slik RIF gjør. Foreningen planlegger å utarbeide en ny rapport hvert fjerde til femte år. Vi vil altså få se hvordan etterslepet utvikler seg over tid.

TOPPEN AV ISFJELLET

Vedlikehold er dessverre bare en liten del av det dagens og morgendagens unge må betale for. Akselererende klimaendringer, opphopning av atomavfall og miljøgifter og tapping av ikke-fornybare ressurser er andre symptomer på politisk kortsiktighet. I tillegg kommer en stadig eldre befolkning som skal sikres pleie og pensjoner. Disse problemene er tildels globale og vanskelige å løse. Vedlikehold, derimot, er ikke spesielt vanskelig. Det handler mest om å motstå fristelsen til å bygge nytt.

HØSTPROGRAM 2012

HØYRES STUDENTERFORENING I BERGEN

30. august	Tradisjonsrik 7-pubstur. Oppmøte på Dr.Livingstone kl. 19.
3.september	Konservativ Aften og ekstraordinær generalforsamling
13. September:	Tapaskveld
19. September:	Politisk aften med Jan Arild Snoen: Reformen for fremtiden
8. Oktober:	Konservativ Aften med Lars Arne Ryssdal
15. Oktober:	Konservativ Aften med Kristin Clemet
18. Oktober:	Høstvors
24. Oktober:	Politisk aften med Civita
5.november:	Konservativ Aften
19. november:	Konservativ Aften
30. November:	Julebord

Konservativ aften avholdes kl 18.00 i Maos Lille Røde på det Akademiske Kvarter. På politisk aften skaper vi den nye konservative politikken som skal gjøre landet bedre å bo i, samt gi individene mer frihet etter at vi har vunnet stortingsvalget neste høst.

ERNA SOLBERG PÅ
KONSERVATIV AFTEN

TAPASTRADISJON

VICTOR NORMAN
PÅ KONSERVATIV
AFTEN

KRISTINA ER LEDER AV
FORENINGEN

facebook.com/hsfbergen

@hsfbergen